

PISA

У ЦЕНТРИ УВАГИ

education policy education policy education policy education policy education policy education policy education policy

22

Як навчаються учні-іммігранти в школах з несприятливими передумовами для навчання?

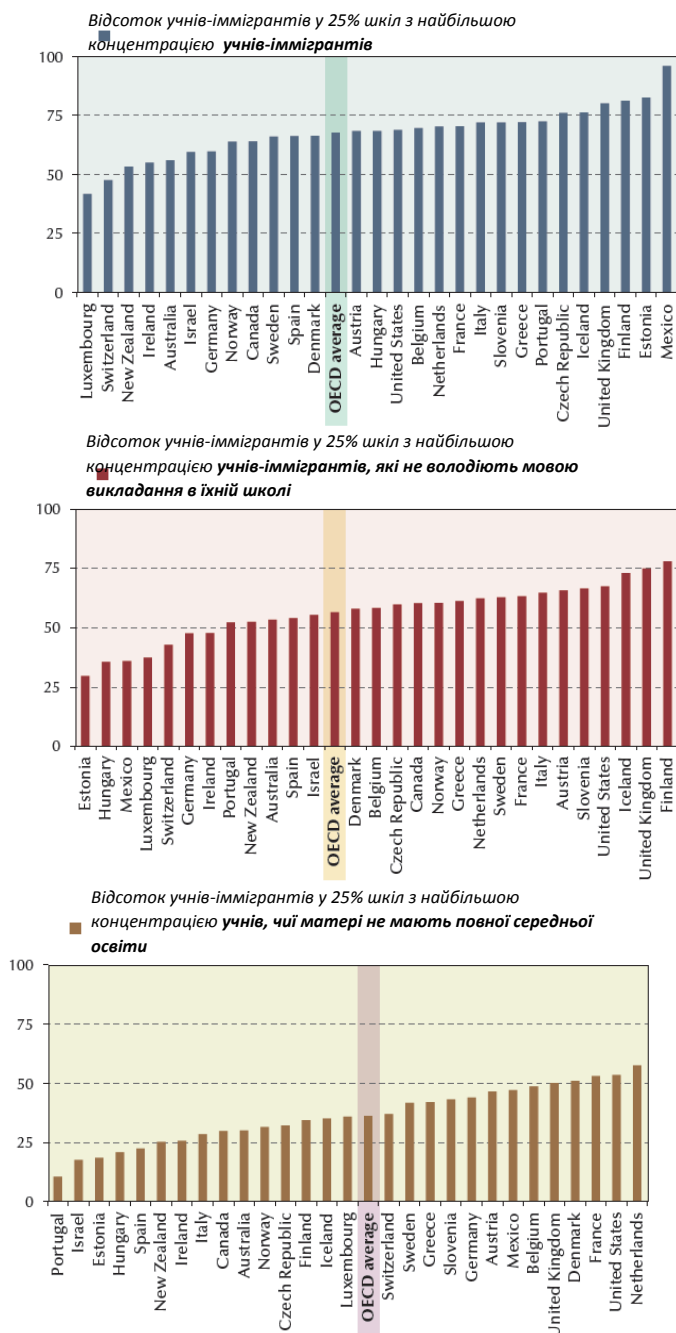
- ✓ Для успішного навчання в школі учні-іммігранти змушені долати численні перешкоди.
- ✓ У більшості країн-членів ОЕСР учні-іммігранти отримують низькі результати PISA (порівняно з іншими учнями) через несприятливі соціальні передумови для навчання в їхніх школах. Такого висновку дійшли після аналізу різних передумов для навчання учнів у школах країн-членів ОЕСР й обчислення частки учнів у цих школах, чії матері мають низький рівень освіти.
- ✓ Низькі результати навчання учнів-іммігрантів, як правило, не мають значимого зв'язку із концентрацією в їхніх школах учнів-іммігрантів або учнів, які вдома не розмовляють мовою викладання в їхніх школах.

Політичні кроки й освітні практики, які застосовуються з метою сприяння інтеграції учнів-іммігрантів у систему шкіл країни, а також у її суспільство, часто викликають реакцію й суперечливі дебати в країні. Чи впливає на результати навчання учнів висока концентрація в їхній школі учнів-іммігрантів, які не розмовляють вдома мовою викладання? Як впливають соціально-економічні характеристики школи на різницю в результатах PISA між учнями-іммігрантами й іншими учнями?

У процесі навчання в учнів-іммігрантів виникає багато різних труднощів

Несприятливі передумови для навчання учнів та їхній імміграційний статус зазвичай тісно пов'язані між собою. Більшість іммігрантів кидають рідні країни у пошуках кращих економічних можливостей. Коли іммігранти прибувають до іншої країни, вони зазвичай оселяються в тих місцевостях, де вже утворилася громада з інших іммігрантів зі спільною культурою, мовою і, як правило, зі схожим соціально-економічним статусом. Іммігранти, в основному, влаштовуються на низькооплачувану роботу, мають низьку кредитоспроможність, тому вибір помешкання для них є обмеженим. Їхні діти, як правило, навчаються в одних школах із дітьми інших іммігрантів, тому частка учнів-іммігрантів у таких школах є великою. Унаслідок цього розподіл учнів-іммігрантів по школах країни є нерівномірним, і найчастіше їх концентрація є максимальною в одних школах і мінімальною в інших. У більшості випадків у цих школах переважає популяція учнів зі статусом іммігрантів, а передумови для навчання учнів у них є несприятливими порівняно з передумовами в інших школах. За таких умов для успішного навчання в школі учні-іммігранти змушені долати численні перешкоди, які одночасно постають і перед ними, і перед багатьма їхніми однокласниками того ж походження. Перешкодами для успішного навчання учнів-іммігрантів є мовний бар'єр, також їхній імміграційний статус і низький соціально-економічний статус їхніх родин – усі ці чинники створюють несприятливі передумови для навчання учнів.

Які саме труднощі виникають в учнів-іммігрантів у процесі навчання?

Примітка: Країни розташовано за відсотком учнів-іммігрантів у школах з найбільшою концентрацією учнів з відповідним чинником (від найменшого відсотка до найбільшого).

Джерело: ОЕСР (2012), *Untapped Skills: Realising the Potential of Immigrant Students*, рис. 5.8 і табл. 5.4.

Насправді, не просто зрозуміти зв'язки між імміграційним статусом, знанням мови й соціально-економічними передумовами для навчання учнів. Проте результати дослідження PISA показують і зв'язки між цими трьома характеристиками учнів, і те, як вони впливають на результати навчання учнів у школі.

Ті труднощі, які виникають в учнів-іммігрантів у процесі навчання в школі, частково пов'язані із характеристиками самої школи, у якій вони навчаються

Під час спеціального аналізу даних PISA-2009 щодо навчання учнів-іммігрантів у різних школах увагу було зосереджено на трьох типах шкіл:

- школи з найвищою концентрацією учнів-іммігрантів;
- школи з найвищою концентрацією учнів-іммігрантів, які вдома не розмовляють мовою викладання в школі;
- школи з найвищою концентрацією учнів, чії матері не мають повної середньої освіти.

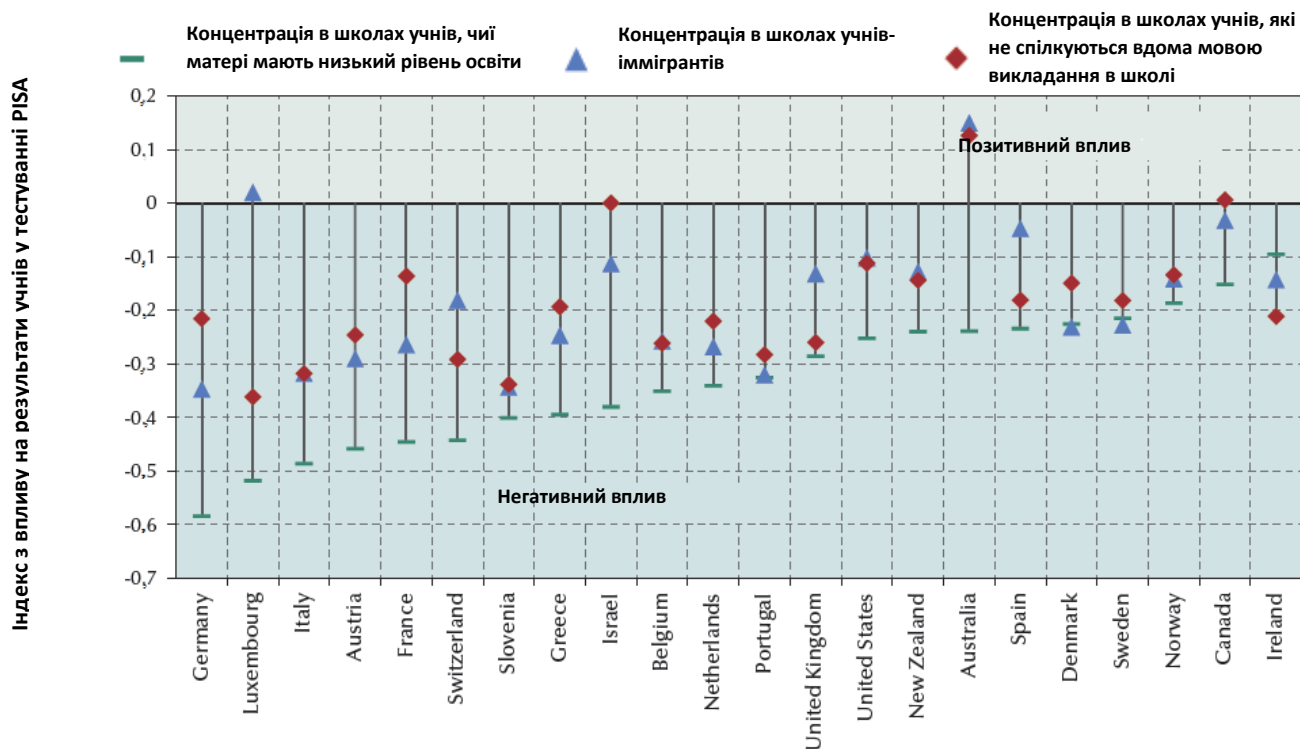
Низький рівень освіти, а саме відсутність повної середньої освіти в матерів учнів школи є надзвичайно актуальним чинником, який зумовлює несприятливі соціально-економічні передумови для навчання учнів, а особливо для шкільного навчання учнів-іммігрантів.

Різні країни по-різному розподіляють учнів-іммігрантів по школах. Наприклад, у Новій Зеландії 50% учнів-іммігрантів навчаються в школах із великою часткою учнів-іммігрантів (показник цієї країни є значно нижчим, ніж середній показник по країнах-членах ОЕСР, який становить 68%). Крім цього, у Новій Зеландії відносно низькою є також концентрація учнів-іммігрантів у школах з несприятливими соціально-економічними передумовами для навчання: тільки один із чотирьох учнів-іммігрантів навчається в школі, де в багатьох учнів матері не мають повної

середньої освіти (у країнах-членах ОЕСР цей показник становить у середньому 36%). У Німеччині концентрація учнів-іммігрантів у школах є помірною – її показник майже дорівнює середньому показнику країн-членів ОЕСР; але водночас у цій країні концентрація учнів-іммігрантів у школах з несприятливими соціально-економічними передумовами для навчання перевищує середній показник ОЕСР. У Великобританії висока концентрація учнів-іммігрантів у школах супроводжується високою концентрацією учнів-іммігрантів у школах з найменш сприятливими передумовами для навчання.

Якщо дивитися на результати учнів у тестуванні PISA крізь призму даних про концентрацію учнів-іммігрантів у різних школах тієї чи іншої країни, можна побачити, що низькі результати учнів й особливо учнів-іммігрантів найчастіше асоціюються із часткою тих учнів у школі, чії матері не мають повної середньої освіти. Цей висновок може свідчити про те, що учні й, зокрема, учні-іммігранти мають багато перешкод для успішного навчання, коли вони навчаються разом із багатьма іншими учнями з тими самими несприятливими соціально-економічними передумовами для навчання в школі.

Висока концентрація в школах учнів з несприятливими передумовами для навчання має тісний зв'язок з низькими результатами учнів-іммігрантів у тестуванні PISA із читання

Примітка: Країни розташовано за індексом впливу концентрації в школах країни учнів, чії матері мають низький рівень освіти, на результати учнів у тестуванні PISA (від найнижчого індексу до найвищого).

Джерело: ОЕСР (2009), *Untapped Skills: Realising the Potential of Immigrant Students*, рис. 5.9 і табл. 5.6.

Результати аналізу даних PISA свідчать також про те, що основною причиною низьких результатів навчання учнів у школі не може бути ані концентрація в ній учнів-іммігрантів, ані велика частка тих учнів, які не розмовляють вдома мовою викладання в школі. Інакше кажучи, у процесі навчання в тих школах, де багато учнів переїхали з інших країн або розмовляють іншими мовами, в учнів не виникає таких значних перешкод для отримання високих результатів навчання, як у школах, де навчається багато учнів з несприятливими передумовами для навчання. Саме таку значну залежність удалося виявити завдяки вимірюванню в школах відсотка учнів, чії матері мають низький рівень освіти. І дійсно, у багатьох школах із великою кількістю учнів-іммігрантів учні досягають високих результатів у навчанні. Такі досягнення часто є результатом цілеспрямованої національної або регіональної освітньої політики. Країни й/або регіони розробляють спеціальні програми для того, щоб максимально улаштувати процеси й використати можливості, які виникають у ході навчання гетерогенної популяції учнів.

Наприклад, у канадській провінції Альберта багато шкіл дотримуються освітньої політики, спрямованої на досягнення високих результатів навчання всіма учнями, у тому числі й учнями-іммігрантами, що сприяє підвищенню результатів навчання і на рівні шкіл. Також у деяких країнах серед окремих приватних шкіл, які показують високі результати в навчанні учнів, існує практика вибирати учнів із числа іммігрантів і пропонувати навчання за визнаними в світі навчальними програмами.

Узагальнення: Концентрація учнів-іммігрантів у школі або в класі не завжди впливає на навчальні досягнення учнів. Проте концентрація в школі несприятливих соціально-економічних передумов для навчання учнів виразно корелює з їхніми низькими результатами навчання. Отже, перший крок, який країнам слід зробити на шляху до сприяння успішній інтеграції учнів-іммігрантів у школи й, у кінцевому підсумку, у суспільство, – це зниження концентрації несприятливих передумов для навчання учнів у школах.

За більш детальною інформацією звертайтеся до Пабло Зойдо (Pablo Zoido, Pablo.Zoido@oecd.org)

Ознайомтеся із *OECD (2012) Untapped Skills: Realising the Potential of Immigrant Students*, OECD Publishing і відповідними таблицями (<http://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/pisa2009/50341324.xlsx>)

Відвідайте сайт:

www.pisa.oecd.org

www.oecd.org/pisa/infocus

Читайте також:

Що хотіли б учні робити після закінчення середньої школи?